

ԳԻՆԸ՝ 25 ԴՐԱՄ

տոր, պրոֆեսոր Կոնստանտին Խուդավերդյանը:

Փառքի և հավերժության նշխարներ

Իրազմանակապետին նամակներ

Գնդակների սուրճի, արկի-րի պայթյունի, ռումբերի հրա-մարտի տակ են գրվել այդ նա-մակները, գեղեցիկորեն խո-նավ կիսախավարում, տանկե-րի մետաղյա խցիկներում, ռազմի կարճատև դադարնե-րին, զինվորի համար այն-քան թանկագին պահերից խլված վայրկյաններին են հիմնվել դրանք։ Այդ նամակ-ները գրվել են մահվան վը-տանգի, մահվան հապտի-տակ։ Մարդկային կյանքի և մեծամասնության պատերն են դը-րանք, երբ մարդ ոչինչ չունի թաքցնելու աշխարհից, մար-դուց, ինքն իրենից։

Այդ նամակներից մեզ հետ խոսում են բոլոր ողջերը և մեռածները, և պատմում են նրանք, թե ինչ դաժան ու դժ-գին ճանապարհ անցան, իրենց արյունը տվին հողին, օտար ասիերին, որ թշնամի շարո-նի չէին հաղթում, չէին հաղթ-ում։ Մահվան լանջերին փո-ղված երկիր հայրենիք, որ ի-րականում հայ ժողովրդի նվիրական իրենք...

Իրազմանակապետի հայ ռազ-միկների գրած նամակները միասնական իրար, ասես հյու-սում են մի հերոսական առ-ք, որի հավաքական հերոսը մահ-վան հեղ-հանդիման կանգ-նած հայ զինվորն է։

Այնպիսով ենթադրում ենք թերթում հայ զինվորների ռազմաճա-կատային նամակները։

Ահա հայտնաբերված նամակները գրողների օղա-ն, Արցախի աշտուճախում և արևմտագյուղացիների՝ Նեյտոմ Ստեփանյանի 1942 թ. հու-լիսի 20-ի Բաթումից հայտնաբերված նամակները, որոնք, միայն, հարազատների ուղար-կված նամակներ։ «Ժամ են աշ-խատում, շատ են հոգում, անգամ այս նամակը գրում են օդանավակայանից»։ Պատ-րաստվում են թողնել։ Առաջին աշխատանքը...

Մեծ հայրենական և, առ-հասարակ, հայոց նորագույն շրջանի պատմության հերոսա-կան տարբերություն մեջ ու-կի տարբերվել է գրված Նեյտոմ Ստեփանյանի նամակը։

«Համի դեռ բարակում է սիրտս... գրել է նա...» իմ սրբազան պատրիարքի մեջնա-արյան վերջին կարիքը սրբաշուքային իմ սիրելի հա-րենիքը, մեր հարազատ ժողո-վրդին, մեր ծաղկած քաղաք-ներին ու գյուղերին։

Երևի ես հարյուր կյանք ու-նեցայի, հարյուր էլ կտայի հայրենիքի ազատագրմանը... Երբ համար մեծանկն անմա-հույսություն է... այսպես է 1942-ի հոկտեմբերի 11-ին գրել իր

հորը՝ գիտությունների ակա-դեմիայի ակադեմիկոս Գե-որգի Մկրտչյանին, որի հրա-դրված Ներշնչանքին, նրա որ-դին՝ դասակի հրամանատար Վարդան Մկրտչյանը։

Ո՛վ չի թևակոխել Հունան Ավետիսյանի քաջագործու-թյուններով, հայկական Մատ-րոտիկի սիրաներով։ Այդ նա էր, որ 1943 թ. սեպտեմբերին Նո-վոտոխյանի մատուցմանը հըս-կող Ռուզալա լեռան վրա թըշ-նամու գնդացրային հրակնա-տը փակեց կրծքով, ճանա-պարհ քայլելով 89-րդ հայկա-կան դիվիզիայի հարձակվող զորամասերի համար։ Հունան Ավետիսյանի նամակները լըց-ված են խաղաղություն, իր հեղուց լույս քաղած բարո-ւթյամբ, հայրենական անսպա-ռախություն։

«Իմ սիրելի և թանկագին հայրս, հայրենիք, 1942-ի դեկտեմբերին գրել է Հունա-նը՝ կնոջը, — նախ ընդունի-ր իմ թանկագին, կարոտալի-կով հայրենի լեռների քարե-ները։ ...Վերջերս լավանում են։ Իմ ձեռքով, իմ մարտական

մենք պաշտպանում ենք հա-րավան, մայրական, որդիա-կան սերը։

1945-ին, Օդերի անցման ժա-մանակ, հեղինի ճակատա-մարտի ճախարակին, հերոսա-բար ընկավ Սուրեն Ավետի-սյանը։ Իսկ մահվանից քիչ ա-ռաջ Սուրենը եղբորը գրել է։ «Ծառովում ենք առաջ, այժմ գտնվում ենք գերմանական հո-դում։ Լուծում ենք մեր նոր և հին հաշիվները գերմանացի-ների հետ և շուտով կունենք այդ ինդիկներին։

Մենք գնում ենք ոչնչացնե-լու ֆաշիզմ իր սեփական ող-ջում։ Բեռլինում։ Մենք գնում ենք դատելու այդ քաղաքա-րենին, որոնք ոչնչացել են միլիոնավոր անմեղ կանանց ու երեխաների, որոնք դեռ կյանք չէին տեսել։...

Դիմի ռազմաճակատ. 1942 թվական, Կերչի համար սղված արյունահեղ մարտերում գե-րվում է Քուլոյանը։ Քվլում է Իստաֆիլ ռազմագերիների հա-մակները։ Նա փախչում է և

ՀԱՂՊԱՆԱԿ-50

հրացանով ոչնչացրել են 25 ֆաշիստ։ Բաշկալում ջան, դեռ քիչ են ոչնչացրել, դեռ նպատակ ունեն, որ վերջը լա-վան, գնում իմ արտի ողջ հասնեմ։...

Թամանյան թերակղզու և Դրիմի ազատագրության հա-մար մղած մարտերում աչքի ընկավ Ջանան Կարախանյա-նի մարտական ընկեր Վերին Սամակներին (Թրակ) Մա-նուկ Հակոբյանը։ Դրա նա-մակները բանաստեղծականու-թյամբ են թարգմանվում։

«Մեր գյուղից վեր մի փոք-րիկ լճակ կա, լճակից ջուր է բերում կանաչած մի առվակ, որի եզրին մեր գյուղի հովի-վները՝ սանահեր Բարսեղը, Բե-րի Երվանդը, քեռի Մուշեղը, մի ջրավազան են շինել, որ կես-օրվա ջրովն մեր սառը ջուր ունենան։ Ամենից շատ արժե գոհվել այդ լճակի, առվի, այդ ջրավազանի համար։

«Մայրիկ ջան, գիտեմ, որ ծնողներս մեր սիրտում է մեզ շատ մտածել իմ մասին, 1943 թ. ապրիլի 14-ին գրել է Կիրիլովանով ծնված 20-ամ-յա սերմանում Սուրեն Ավետի-սյանը, — քայց դրա դեմ էլ կա որդիական սեր։ Ես էլ մտա-ծում եմ ձեր մասին։ Բայց դուք գիտեք կա նաև մի այլ գործը-թեր, սեր դեպի հայրենիքը։ Այժմ մայր հայրենիքն է կան-չում։ Համարժեքված հայրենի-քի ազատության համար,

միանում պարտիզաններին։ «Հարազատ մայրիկս, — գրել է Քուլոյանը, — դու ես իմ մեծացրել ու եղել եմ առաջին դաստիարակը։ Երբ ես գոհ-վեմ, գիտեմ, քեզ համար շատ ծանր կլինի։ Միևիտիպիսի Եր-րանով, որ քո որդին ընկավ մեծ գործի համար։

Ամեն տարի հուլիսի 25-ին իտալացիները թարմ ծաղիկ-ներ են դնում իտալական «Իրազմանակապետության հա-մար» բրոնզե մեծ մեդալով հետմահու պարգևատրված Գ. Քուլոյանի գերեզմանին՝ դը-րանով պատշաճ մատուցելով հայ զինվորի խիզախությանը։

«Մամա և պապա ջան, երբ կգամ, մանրամասն կպատմեմ, իսկ հիմա ժամանակ չկա»։ Կրտսեր լեյտենանտ Հենրիկ Ջաքարյանն է գրել այս տո-ղերը, գրել հենց պատմաբե-րական թափով, 1941-ի հուլի-սի 7-ին, Մոզրի քաղաքի մոտ։ Հենրիկն այդպես էլ ժա-մանակ չունեցավ հարազատ-ներին պատմել իր մարտական կյանքի մասին։ Տարիներ հե-տո միայն, երբ արիվները քաղցին իրենց գաղտնիքնե-րը, պարզվեց, թե մարտական ինչպիսի սիրամանկ է գոր-ծել այդ խիզախ ու լեզունդար զինվորը։ 1943-ի փետրվարի 23-ին գետնապայթյանները ձեռքակալում են Հենրիկի Ջա-քարյանին և տանջամահ ա-նում։

Ինչպիսի չմորմոքված ազգա-սերժանտ, Սովետական Միու-թյան հերոս Վահե Լուկանյի հարազատները։ 1945 թ. մա-յիսի 12-ին Բեռլինից իր մո-րը ուղարկած նամակում նա գրել է. «Մայրիկ ջան, ես ե-րբ հեղինում, այն անհիմնա-բարություն, որ մեր ժողովրդին այնքան տանջանքներ բերեց։ Ես երևի բախտ ունեի, որ հար-յուր անգամ մահից կրծա և կենդանի մնացի»։ 22-ամյա Վահեն ընկավ թշնամու դա-րանակալ գնդակին։ Հրամա-նի իրաժանատար Վահե Լե-վոնյանին՝ 1945-ի հունիսի 27-ին շերտից հանված Միտիսյան հերոսի կողմն։

...Նամակներ, նամակներ... «Նամակներս լավ կպահի, դը-րանում իմ կյանքն է գըր-ված», — գրում էր զինվորն իր հարազատին։

Այս տրամադրությամբ է լըց-ված 242 լեռնահրամանային դի-վիզիայի թերթի զինթոթակից, «Մայրապ գնդակի» հերոս, դեպիմաստիկ Ալեքսանդր Հով-հաննիսյանի մահից առաջ սի-րան աղբյուր ուղարկած նա-մակ-մատուցում։

«Հայկանով, սիրելիս։ Նե-րի իմ, որ այս նամակով քեզ ուղարկվում չեն պատճա-ռում։ Պատերազմ են սրտ ա-վարտում է մեր սիրտ պատ-մությունը։ Անհիմն պատերազ-մ։ Հիմա ես ոչ թե ծանր վեր-բերի քավմ եմ գրում (կըրտ-քիս) սերժանտ Ալիկը ծանր վի-րավորվել էր Մայրապ գնդ-կային», այլ բաժանման։ Պա-տերազմ մեզ բաժանեց ու կիսատ բոլորեց մեր սիրտ հե-րից։ Իսկ հիմա մեռնում եմ։ Ես դա գրում եմ։ Նկատում եմ, թե զինվորին ինչպես է հուսալիք շարժում ձեռքերը։ Նա մեղավոր չէ, վերջերս ծա-նողն էր։

Խնայիր քեզ և իմացիր, որ կանցք գեղեցիկ է և պետք է լավ ապրել այդ գեղեցիկու-թյունը։ Հետո, երբ խաղաղ կլինի այս կրակի հողը, դու այցի կպա չիրմիս։ Գուցե չգտնեմ, քիչ չեմ անանում շի-րիները։ Այս հողում շատերն են հանգչում, և քանզի նույնն են ապրողների համար։ Հիշե՛ք բոլորին։

Բո՛ւ Ալեքսանդր։ ...Այո, զինվորական նա-մակները ստորական գիրք չեն։ Դրանք օրհմայ պահին արված խոստովանություններ են։ Խոստովանություն մորը, հորը, զավակին՝ կնոջը, խոս-տովանություն՝ անցյալ ու հա-րենիքին։

Եվ խոստովանության նման նրանք անկեղծ են ու խոստո-վանություն նման սուրբ ու ճշ վիրակալ։

Խիկար ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

ՆՅՈՒՏՈՒՆԻ «ԽՆԶՈՐԸ» ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

Երկրային և արտադրական ողջ իրականությունը կա-ռավարվում է համատեղեցիկական ընդամենը մի քանի հիմ-նական օրենքներով, որոնք այսպես ասած «լորենցյան ձե-վափոխություններով» դրսևորվում են նաև մեզ մասշտի-ի իրականության հայտնի ու անհայտ բոլոր ծայրերում և հա-մադրումներով ստեղծում ինքնակարգի այս դժվարեցվա-լի բազմազանությունը։ Բնության օրենքներն էլ հանդիսա-նում են նույն համատեղեցիկական օրինաչափությունների մո-րթական իրականությունները, որոնք իրենց ստորակարգ տար-բերակներով արտահայտվում են մարդկային կեցության բո-լոր ասպարեզներում։ Եթե ձեր բանականությունը խցանված ու խաթարված չէ «դոգմաներով» թե թերի բանականություն՝ այ-սինքն եթե տեղեցիկական օրինաչափությունները բնականու-րեն արտահայտված են ձեր մտածողության մեջ, ապա ին-տուիցիայով, դատողությամբ թե համարանություններով դուք կարող եք որպես երևույթների տակ ընկած օրինաչափություն-ները, թափառելով էությունների մեջ և նույնիսկ մեծ կա-ռույցներ կառուարի՝ ինչպես «միամիտ» համարաների կամ բնական իմաստությամբ օժտված անգործակա երկրագործի պարագաներում։ Այլ խոսքով, դուք կարող եք մերժել մեծ ճշմարտություններին, որոնց էլ «հասարակական» ձեռքով ձեռ-տում է Հուն Սապիենսն իր բանական էությունների ողջ ըն-թացքում։ Իսկ ճշմարտությունը տեղեցիկական օրինաչափու-թյունների մի յուրօրինակ «եղեգնական» և նույն օրինաչա-փություններով ձևավորված մարդկային բանականության մեջ՝ ինչպես համարված երաժշտական լարն է արձագանքում իր հարևան լարի ճնշումային տատանումներին։

Այդպես ծաղիկ պատանակներն ընկած խնձորը՝ Նյու-տոնի ուղեղի մեջ «եղեգնական» սկզբունքով առկայծեց որ-պես գրավիտացիայի գաղափարը՝ Նյուտոնի երրորդ օրեն-քը։ Մասնակիորեն այն իմաստավորվում է ձգողական ուժի առկայությունը երկու մարմինների միջև՝ համաստիսական նրանց զանգվածներին։ Տարրական քաղաքականությամբ, թեև վեր նետված քարն ու երկիրը սկսվելու ձգում են հավասա-րաչափ (իմա՝ խիստ դժվարագործ), այսուհանդերձ, քարն է ընկնում դեպի երկիր, վերջինիս անհամեմատ մեծ զանգ-վածի պատճառով։ Այդպես որպես մեծ է տվյալ մարմնի զանգվածը՝ համաստիսական մեծ է մեծ և քարի զանգվա-ծի ուժը նվազ զանգվածի նկատմամբ։ Այլ խոսքով, զանգ-վածն ինքնին հանդիսանում է ուժ և այս իրողությունը հե-տագայում այլորեն արտահայտվեց նաև Էյնշտեյնի բանա-մունքում, որի փիլիսոփայական իմաստը զանգվածի ու ճիւղ պարունակած էներգիայի համարժեքությունն է՝ զանգվածի «ակտիվության» ինչպես։

Սակայն գրավիտացիան բնության մեջ հայտնի (բնա-ֆիզիկայի ձևակերպման) չորս փոխադրություններից) ա-մենապարզ ուժն է և այդ պատճառով անտեսվում է մանրա-շխարհում (ատոմային մակարդակ)։ Այսուհանդերձ, հանդես գալով տարրական մասնիկների փոխզդուական հանքազու-մարով (զի՛ «միասնությունն ուժ է» նաև ֆիզիկայի աշխար-հում) երկրի մեծ հավաքականություն մեծ է տվյալ մարմնի միայն պահպանում է իր ամրությունը, այսինքն՝ ինքն իրեն, այլև իր գրավիտացիոն ուղիղում է պահում Լուսինը, որն հետ միաժամանակ գտնվելով առավել զանգվածային Արե-գակի ձգողության դաշտում։ Այսպես է կառուցվում տեղեց-իական մարմինների հիերարխիան՝ «դեմոկրատական դի-կտատուրայի» սկզբունքով։ Դեմոկրատիան՝ բնա հարաբե-րության (հավասարաչափ փոխադրություն) և դիկտատու-րաբար՝ բնա կարողության (զանգվածային, էներգետիկ թե այլ արժեքներ, որոնք մոմենտում ունեն իրենց ուղղու-նի հիերար-խիան)։

Նյուտոնյան «խնձորի» օրենքը այդպես ձևակերպվում-նով պետք է որ արտահայտվեր մարդկային կեցության ա-մենատարբեր ասպարեզներում։ Այդպես էլ կա։ Օրինակ, բո-լոր խաղաղությունը, որոնք հանդես են գալիս որպես հավա-քական մեկ խաղաղություն, հիմնականում շարժում են և անհատ խաղաղության պես համակ չեն անանվանում առավելաբար իրենց դրամական մեծ «զանգվածների» շնորհիվ։ Առավել ևս, որ նրանք են սահմանում խաղի կանոններն ու իրենց ձեռքում պահում խաղաղականություն՝ թեև երբեմն սրտ օրինա-զանցությամբ։ Այս իրողությունը դրսևորվում է նաև մեծ

«քիզենում» և արտահայտվում «դրամը դրամ է սիրում» (այսինքն «դրամը ձգվում է շատին») ժողովրդական իմա-տությամբ։ Ինչպես ֆիզիկայում (մասնավորապես մագնի-սական բևեռների պարագայում) «պրոնեցիվների» բնա-կան հոսքը կատարվում է փոքրից դեպի մեծը՝ այսինքն «միմոսիս» դեպի «պլուտո»։ Այդպես մարդկային զանգվա-ծներ են դեպի իրենց ձգում անհատներին, հզորները՝ թույ-լերին, հարստությունը՝ կարիքավորներին և ջանքում նրանց պահել իրենց «գրավիտացիոն» ուղղությամբ։ Բնության և կե-ցության ստորին մակարդակներում իրավունքը, արդարու-թյունը թե բարոյական այլ արժեքները բնորոշվում են նյու-տոնյան «խնձորի» կոպիտ օրենքներով։

Եթե կենդանական «հասարակականություն» իրավունքն ու իշխանությունը գործողների կողմն է, ապա մարդկային ան-ցյալ համայնությունում ֆիզիկայեն թույլ անհատներն անգամ, շնորհիվ իրենց ներաշխարհային գործության, նախ նորա-կան միջոցների կուսակցական ձեռք են բերում գնդը ու ռազ-միկներ, իրավունք և ի վերջո, իշխանություն։ Իսկ վերջինս հավասարաժեռ իրեն է ձգում թե՛ հարստություն, թե՛ ռազ-մական ուժ և թե՛ հավելյալ իրավունք ու իշխանություն։ Գե-րագույն իշխանական շուրջ ձևավորվում է հասարակական հիերարխիան՝ ի դեմս «կատանների» ու բնա նրանց «ար-ժեքային» աստիճանավորման (քրմական, ռազմա-վարչա-կան, արտադրական և ծառայողական)։ Դրան մի գործըն-թաց իրականացում է նաև միջհամայնային ու համաշխար-հային մասշտաբներով պատմության ընթացքում նախ ա-ռաջանում են քաղաք-պետություններ, ապա մեծ տերություն-ներ և, ի վերջո, ընդարձակ կայսրություններ, որոնք հավա-դարձաբեռ ընդգրկում են ճորանք կենսատարածքներ, մարդ-կային հավաքականություններ, ռազմական թե տնտեսական հզորություններ դեպ իրենց ձգում այլոց հարստությունն ու ի-րենց «գրավիտացիոն» դաշտում պահում «արքանական» մեծ ու փոքր պետություններ։ Այդպես է ձևվել համաշխար-հային հիերարխիան՝ բնա ռազմական, տնտեսական թե քա-ղաքականական կարողությունների և «դեմոկրատական դի-կտատուրայի» սկզբունքով։ Այսինքն մեր օրում «գրավի-տացիոն» օրենքը «նույն տարբերությամբ» մտնում է ուժի մեջ՝ ընդունելով միայն այդպես ձևակերպություններ։

Ի տարբերություն անցյալի, քաղաքակիրթ երկրներում այսօր իշխանություններն ընդունվում են բնատարաբանությամբ, այ-սինքն ինքնակառավարման հասարակության անդամների ձա-կային մեծամասնության քանակով (իմա՝ «գրավիտացիա-կան»)։ Ըստ որում, ամեն մի ընտրող ունի հավասարապես մեկ ձայնի իրավունք՝ առանց ընտրողի որակական արժեքի։ Այսինքն հաշվի է առնվում միայն «քանակը», ամբողջային զանգվածը։ Բայց անհա՛ խիստ դժվարագործ ապա պա-լաններում, ընտրությունը ելքը համայն որոշում են ոչ թե քա-ղաքականապես թե գիտականապես հասուն զանգվա-ծներ, այլ ամենամեծն է նույնիսկ խիստ փոքրաքանակ մի խումբ։ Օրինակ, վերջին 20—30 տարիներին, Ճրանհայում, քաղաքակառավարական, խորհրդարանային թե նախագա-հական ընտրությունների մեջ թեկադրող էր դառնում բվեար-կոնների 1, 2 և նույնիսկ 0,5 տոկոսը՝ հակառակորդ «լա-գերների» հավասարակշռության պատճառով։ Այսինքն հա-սարակության այն տարակարգ ձևով ձևվում էր իրականությունը վերջին պահին իր ձայնը կարող է սակարկել մեկ բանակ օդու դիմադ կամ զինվ թեկնածուի ծախսով։ Հասկանալի է, որ դեմոկրատիայի թերթերում ձևվող այս անհեթեթու-թյուններն էլ սնուն են ամբողջակալությունն իր անարար-ության ողջ զինանոցով։ Թերագրագած հասարակություն-ներում եթե հաշտվում են մեծն «դեմոկրատական» անա-րարությունները, ապա նրանց «վարպետները» իրենց ձա-կային «բերքահավաք» կարող են հաշվել 80, 90 և նույն-իսկ 99 տոկոսով։ Եվ մեղմացնելու համար դեմոկրատիայի մեծ շահարկումները, ընտրաբաշխ դադարեցվում է բվեար-կությունից մեկ շարքից առաջ, իսկ արդյունքները չեն հա-լարարվում մինչև բվեարկության կատարյալ ավարտը։ Եվ այդ նորից գրավիտացիոն «խնձորի» պատճառով, զի ձա-կայի հայտնի մեծամասնությունը դեպ իրեն է ձգում՝ մնա-ցորդ տատանվող ձայններ։

ԴՈՒՆԱԵ ԲԼՈՒՐԸ ԴԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսիայի ազգային ժողովի անգամ Բլուրն Բլուրն տեղեկատվական առաքելությամբ մեկնել էր Անկարա, Խոլիպա, Մոսկվա՝ Լաբարաղի հարցում ցանկալի ու մեղադրել վեճի ընթացիկում օգնելու ցանկությամբ։ Այդ այցելության մասին նա Ազգային ժողովի արտաքին նախարարության հանձնարարի ստանում մամուլի ասու-լիս ունեցավ։

Բլուրն պատվիրակության հետ նախ գնացել է Պոլս, այնտեղից Բաթ, Բիթլիս, Երևան, Մոսկվա և ապա Մոսկվայում և վերջինս։ Երևանում նա հանգիստ է նախապես Լոն-Պետրոսյանին, արագորեն հարաբե-րական Փափագային, Լաբարաղի ենթակայացուցիչ Ման-վել Սարգսյանին, ԼՂՀ Գե Նախագահ Կարեն Բարսեղյա-նին ու ենթակային նախագահ Թադևոս Բարսեղյանին։

Ազգային ժողովի անգամ Բլուրն արագաշարժան Բլուրն Բլուրն, Բլուրն Բլուրն և Երևանի հանգիստ իրար հա-կապող շաների մասին։ Խոսքը նաև Անկարայի գեթի-անոց ու հակասական գիտություն մասին։ Անկ-արայից հանգիստ կարևոր է Բլուրն Բլուրն անհատ չլի-րա, քայց ամենուրեք ժամանակ ամեն ինչ անել՝ հարցի լուծումը միայն Բլուրն Բլուրն իր իրենցում համար։

Համառոտ ամփոփելով Լաբարաղի շուրջ եղած հա-րցեր, Բլուրն ասաց, որ հայերը նպատակադրել են հա-րցերում ունեն, կատարվել են անդառնալի երևույթ-ներ և փառաբանական անտարբերություն կլինի օրվա ձեռք Լա-բարաղի Ազգային կազմի մեջ մտնելը։

Բացի այս, պատգամավոր հավանական չէ համա-րում նաև համագրան Երևանի հատուկ դեպքան Կազմ-ի միավոր թեքն այն մասին, որ հեղափոխիկ հայերը լայր պեմ է լինի հայերի կողմից գրավված հողերի գտնադրումը, միջազգային ուժերի ու դիտողների տա-րածարական բեռնե ու չբախտված վերադարձ, հե-տա աղբյուր պիտի գա ծալի ու կաշիի կարգավիճակի շուրջ բանակցությունների փուլը և, ի վերջո, օրակարգի

Այսպես թե այնպես (բայց միշտ «գրավիտացիոն» զորությունը) իշխանության «մագնիսականության» նկատմամբ զգայուն որոշակի անձեր կամ կուսակցություն անցնում են պետության գլուխ, ըստ անհատական «գրավիտացիոն» արժեքի կազմավորումը ներիշխանական հիերարխիան և շահում իրենց ձեռքերում կենտրոնացնել իշխանության քաղաքական գործունեությունը, այսինքն՝ օրենսդիր և գործադիր հասակարգերը, դրանական ու ուժային կառույցները և, անգամ «չորրորդ իշխանությունը»՝ զանգվածային լրատվությունը միջոցները (այն համայնականում և ամբողջակաբարձրական լավագույն խաղաղությունը)։ Այդպես, ամբողջների անկասկած, գրավիտացիոն «խնամքի» օրենքը նրանցից անցնում է իշխանությունների ձեռքը։ Եվ նրանք՝ համազգային քաղաքականության խոսնակ թե պարտավորված, խաղաղների պես սկսում են թելադրել «խաղի» կանոնները (օրենսդրությանը) և սնունդին նրա լծակներին (գործադիր մարմինների միջոցով)՝ միաձուլելով հավելելով իրենց «գրավիտացիոն» զորությունը որակական վերանմու, որն արդեն առավելաբար «էներգետիկ» է, բան լոկ «զանգվածային»։

Եվ նույնիսկ կատարյալ դեմոկրատիայի պայմաններում (էլ ո՞ր մեաց նրա բացակայությունը)՝ ինչպես իրար վրա հակաառաքելու փոխադրող երկրի ու քաղի պարագան, իշխանությունները զանգվածների վրա ենթադրվում առավել մեծ «պոտենցիալներ» ունեն՝ քան ընդհանրական։ Որպես կազմակերպված ու կենտրոնացված համակարգ նրանց կողմն է «գրավիտացիոն» զորությունը՝ ի տարբերություն անկազմակերպ ու կրավորական ամբոխների։ Ըստ իրենց հսկողությունը, նրանք կարող են օրենսդրական փոփոխություններ թելադրել (ի հեռուկա չհասկացող ու արդեն ձայնագրող ամբոխի), գործադիր թե ուժային կառույցների միջոցով հարկադրել իրենց կամքը (անգամ զանգվածային ընդդիմության դեպքում), պետական (այսինքն՝ հանրային) դրամա-տնտեսական միջոցների հորությունը փոփոխել հասարակական կենտրոնականագի «նյութափոխանությունը» և պետական հրահրավորություններով չեզոքացնելով ընդդիմանախ (բայց մասնատված) լրատվությունը գերիշխել ընդհանուր «հեծիոր-մացիոն» դաշտի» վրա՝ միշտ սնունդ քիչ թե շատ դեմոկրատ, քանի որ դեմոկրատիայի ընդդիմություն ունի մեծ է մշտնուն կենտրոնացված զանգվածի դիկտատորան՝ այսինքն վերոնշյալ «դեմոկրատական դիկտատորայի» օրենքը, որի վրա է հիմնված է ողջ արևմտյան դեմոկրատիան։ Եվ հենց այդ «դեմոկրատական դիկտատորայի» շնորհիվ իշխանության ներկայացուցիչները հաջորդ ընտրաբաշխում ունենում են հաղթանակի առավել մեծ հրահրավորությունը՝ քան նրանց իշխանագործի հակաառավորությունը։

Նման իրավիճակում իսկական դեմոկրատիան մնում է կախյալ իշխանություն պարագայությունից քաղաքականության։ Սակայն այս պարագային էլ ունի մեծ է մտնում աստվածաշնչյան «խնամքի» զորությունը՝ այսինքն իշխանության զայթալությունում ու «իշխանության կամքի» անորոշակ։ Նյութափոխ «խնամքի» վերածվում է կոմպանդին, իսկ հասարակական «գրավիտացիոն» քաղաքական քաղաքականության։ Այս ամենը մեզ ծանոթ է մեր հակադր ու արդի կենսափորձից։

Սուսափելու համար գերիշխանության նման չարաշահումներից, քաղաքականության երկրներում ջանում են ապակենտրոնացնել իշխանությունները՝ դրանք տարաբաշխելով ըստ ֆունկցիոնալ ու ինքնավար ենթահամակարգերի, և հավասարակշռել քաղաքական-հասարակական տարաբնույթ «գրավիտացիոնները» (դրամական, վարչական, իրավական, լրատվական և նյութիկ գիտա-մշակութային)։ Այսպիսով դեմոկրատական այս կեցածուով, ամբողջամեծակի, գերիշխում է դրամի «գրավիտացիոն» այսինքն «դեմոկրատական դիկտատորան», որն ընդունվում է մեծամասնության կողմից (անգամ ընդհանուր զանգվածների)։ Ձի այս պակաս ակնհայտ է, տեսականորեն քիչ թե շատ մասշտիբ բոլորի և հետո գրգռում է շատ-շատերի ընդաքաղական անորոշակ՝ առավել ևս, որ առնչվում է կենսապահանջների հետ։ Սպառնալիք բոլոր հասարակություններն ու «շուկայական փոփոխությունները» հիմնականում կառուցված են դրամի «դեմոկրատական դիկտատորայի» վրա։ Եվ այդ անգամ համաշխարհային արդի իրականության և միջազգային փոխհարաբերությունների պարագայում։

Նշանակալի է այս, արդյոք, որ մարդկությունն ապագայում և դատապարտված է ասարելու «գրավիտացիա» բաժանված օրենքներով։ Ֆիզիկական օրենքների հետ մեր հա-

մարադություններն ու մարդկային կենսափորձը պատասխանում են ոչ։

Այսինքն, որ գրավիտացիոն բնության մեջ հայտնի ուժերից ամենաթույլն է և այդ պատճառով անտեսվում է մամբաշխարհում, որտեղ գերիշխող է դառնում «ուժեղ» կոլեզիվ փոխազդեցությունը, քանզի դեպի մամբաշխարհ նկատվում է նյութի զանգվածային արժեքն ու ամբողջական չեզոքանումն ի դեմս առավել ճուրք գոյացությունների և էներգիաների։ Արդի ֆիզիկայում որոշվում է մի գերագրավիտացիա, մի «գերուժ», որը հանդիսանալով ընդհանուր հայտարարը համոզի բոլոր փոխազդեցությունների և նախապատճառում այս տիեզերական շրահանդեսի։ Այն ենթադրվում է լինել ֆիզիկական գերուժի, բայց այնքանով դժուր, որ մամբաշխարհի անհայտ ընդդեքից շարժման մեջ է դնում տիեզերական ուժերն ու ողջ նյութական աշխարհը։ Ըստ ընդունված վարկածների, այդ գերուժը «գերուժ» քվանտային վակուումի «փրտուալ» կոլեզիա էներգիան է, որին էլ հակագրավիտացիայի աճումով վերադառնալով է ողջ նյութական իրականությանը Տիեզերքի հրահրավոր անէպոսից հետո՝ մինչև Տիեզերքի նոր մի վերանմուղը գերուժի «գերուժի» արարչությունը (ըստ Տիեզերքի բաբախող մոդելի)։

Մարդը և կենդանական աշխարհի ու բնության վրա սկսեց իշխել ոչ իր ֆիզիկական ուժի շնորհիվ՝ այլ իր բանականության ու ներաշխարհային այլ արժեքների, որոնց կատարելագործման ուղիղությունը էլ ընթանում են մարդու էվոլյուցիան և մարդկային էությունը իմաստասիրական որոնումները՝ ինչպես ֆիզիկական է զարգանում դեպի մամբաշխարհի ընդդեքը։ Հասարակություններում և մարդն սկսեց իր նմանների վրա գերիշխել ոչ ֆիզիկական իր ուժի գործունեությամբ՝ այլ ներաշխարհային կարողությունների, թեև առաջնորդվելով «գրավիտացիոն» օրենքափոխություններով։ Եվ ինչպես տեսանք, ամբողջ հասարակություններն ու ռազմա-ուժային բռնափորձությունից աստիճանաբար անցան դրամատիկա-տնտեսական գերիշխանության՝ որպես «գրավիտացիոն» զորության ներազդում ու որակական վերած։ Այստեղանդեմ, մարդկային իրականության մեջ այն միակ գործությունը չէ, քանի որ նրան զուգահեռ և քաղաքականություն էվոլյուցիալի հետ անկասկած զարգանում է մեծ այլ գործություն՝ մարդկության հոգևոր աշխարհը և այն շարունակվում է կատարելագործվել մարդու ներաշխարհին համընթաց։ Այն ենթական է «գրավիտացիոն» օրենքին, կարող է դրսևորվել հակառակ նրան և նույնիսկ, ընդհակառակը, ներգործել նրա վրա։ Ի վերջո, վերին ճշմարտությունները չեն բխարկվում, իսկ համարաները չեն ընտրվում «ձայների» մեծամասնությամբ։ Նրանք իրենց իրենց պարտադրում են զանգվածների և սովորում անգամ արքաներին։ Այսպես անկասկած ու հստակացումներ, ճանաչելություն ու վերելքներով, մարդկային հասարակություններում սկսում է գերիշխել «հոգևոր» գործությունը՝ ի դեմս առաքինությունների, իմաստության, արվեստի ստեղծագործությունների, հավատամքների, վեմ ճնշողությունների ու մեծատաղ Ոգու։ Վերջինիս առջև չեզոքանում են բոլոր նյութական արժեքները՝ ինչպես ֆիզիկական ուժեր գերուժի «գերուժի»։ Ձի ոչ մեր ներաշխարհը և ոչ էլ վերին երջանկությունը նյութական չեն։ Ի վերջո, մարդը հագրամայակներ ի վեր որոնում է առավել կատարյալ մի կենդանի, իր երևակայության մեջ փայլալույծ էներգիային արքայության՝ թե «Նիկիանայի» մտապատկերը։ Իսկ այն ակնկալում է Ոգու և իմաստության (հավատամքների եզրաբանության)՝ Աստծո՝ «դիկտատորական դեմոկրատիա» ի տարբերություն երկրային գրավիտացիայի «դեմոկրատական դիկտատորան»։ Այդպես, վերին մի թողիքով նյութական քաղաքի անգամ ձեռքագաղտնում են երկրային գրավիտացիայի հրահրներից և հակադարձորեն ընկնում Արեգակի վրա ու այդովով հավիտ ընդ հրեղեն գրկում։ Ներաշխարհային վերին մի պոփոխության, մնամ մի թողիք մարդը կատարում է հոգեպես և ենթագիտակցորեն թե գիտակցաբար անընդմեջ տարադրվել Տիեզերքի մեջ։ Այս է խորհրդող մարդկային գոյությունը, բայց մեծ այդ նա էվոլյուցիոն ձիգ մի վերին ունի առջևում, ավելին՝ քան անցել ու կատարում է այսօր։

Այսու, ապագա հասարակություններում հետանկարկվում է Ոգու դիկտատորան, ինչը կառնվել է վաղուց ու ակնարկվել համաշխարհի խորհրդակցություն։

Մի գրկելք մարդուն այդ հույսից ու երազանքից։ Երկրային թե տիեզերական այս թոհուրոհում նա բացարձակապես մեկ այլ սպասելիք չունի։

ՄԻՍԻԹԱՐ ՔԱՀԱՆԱ ՍԿԵՎՐԱՑՈՒ ՀԱՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՐ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՄԱՊԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՆՐԱՆՑ, ՈՎԵՐ ԱՍՈՒՄ ԵՆ, ԹԵ ՏԱՍՆԵԿ (ԱՌԱՔՅԱԼՆԵՐԻ) ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՎԵԼ ՓՈՐԸ Է, ՔԱՆ ՊԵՏԱՌԱՐԿ, ԿԱՐ ՊԱՏՐԱՌԱՐԿ ԱՎԵԼ ՔԱՐԶԸ Է, ՔԱՆ ԿԱՐԴԻՆԱՐԿ (ԳՐԿԱՆ) ՀԱՅՈՑ ԶԵՐԻՍԻՍ ՀԱԿՈՐ ԵՐԱՐԱՐԿ ԵՎ ԿԱՍՏԱՆԿՈՐ ՀԱԿՈՐ ԵՐԱՐԱՐԿ

Հայաստանի աշխարհի ամենահին քրիստոնեական երկրներից է, դարերի ընթացքում մեր իմաստուն աշխարհների շարքերով քրիստոնեությունը ոչ միայն խոր արմատներ գցեց մոզմոզի մեջ, այլև դարձավ նրա հոգևոր, մշակութային կյանքի կենտրոնը գրեթե ամենաբնական Չկա մշակույթի արմատի մի թաղանթ, լինի դա ճարտարապետություն, կերպարվեստ, երաժշտություն, թե գրականություն, որտեղ կատարելության չհասնեի քրիստոնեության գաղափարը, մոզմոզի մեջ Քրիստոսի առաքելությունը նրա մեջ ուղղում հավատարմությունը վառ պահելու գործում։ Եվ է հենց առաքելական եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գաղափարի կրթող, Այդ առաքելությունը էլ բացառություն է այն փաստի, որ եթե առաքելները ջանալով են տարկացել մեր մոզմոզի, տիրապետող մեջ, նրանք հարկադիր տարբեր են նախ եկեղեցու ճորձը, իմաստուն, որ չափ առաքելական եկեղեցին, պատմական իրադրությունը չեն կենդանի, միայն հոգևոր կյանքի մեջ, այլև ճարտարապետական շարունակ զարձակ հավատարմությունը ճորձը մոզմոզի մեջ առաքելական եկեղեցու ճորձը, չափաբեկ գա

A black and white photograph of a man sitting in a chair, leaning back with his arms outstretched. He is wearing a head-mounted display or sensor. The image is grainy and has a high-contrast, almost solarized appearance.

մասնագետը փորձեց ցե-
ղասպանությունը բնորոշի
միջազգային իրավունքի և
պատմական օրենքի տե-
սանկյունից:

Կոլոքի և զեկուցողների
գիտակցանքն աճեցին հարկը
լույծությամբ կազմակերպված
ձեռնարկը լավագույն առիթ
էր ներկաների համար տե-
ղեկանալու, թե ինչ ոլորտ-
ներ են շոշափում կատա-
րված ոստմնասպանություն-
ները և թե ինչ պատկեր է
ներկայացնում գեղասպա-
նության նյութի գիտական
ներկա մշակումը:

Տպագրության պատրաստեց
ԱՆՆԱ ՂԱՐԱՐԱՅՑԱՆԸ
«Զրպյա Անադյան»
Համալսարանի
ուսանողուհի

Տպագրության պատրաստեց
ԱՆՆԱ ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆԸ
«Հրաշյա Անառյան»
Համալսարանի
ուսանողուհի

ռէ Հալ դատոր

նեցելի Ռուսաստանի առաջին խաղաղության դեպի Փորը ել սպայի խորքերը՝ Անգիլիայի հակառակորդական զարգացման կառույցները՝ ձակարկող զորական երգով արևմտահայտության թշնամի։

Ճշմարիտ է հայ և օտար ազգի պատմությունների պրոպագանդան, որ Ռեյխի կոնքերտի սրբ չափերը դիշին շատախառնով, փոխադրող շահեցիկ նյութական իշխանությունների շարքում Ռեյխում բացառապես թշնամաբան կենդանի հայտնի պետությունների և ձակարակական գործիչ Զ. Բրաչար նույնպես

Ինքնիշման ծրագրերը սու
նակն էլ ամփոփող գրադարմ
լինի կոնգրեսից անմիջապ
սե Կնուտ, Բոալիերի կոնս
րեանց կանցիկ ուղիղ եր
սունվեցն տարի և 1915 թթ
մտակախն եկրոպական
ստեղծուին երկր «կոլեկտ
պաշտպանութիւնը» թողն
ված արմատահայութիւն
կտեղահանմի և կկոտորմի
Այսպիսով, էլայց ցեղա

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱ
ՀՀ ԳԱՍ պատմության
հետազոտության կոմիտե

Շիզոֆրենիայի գենը.

ԳԵՄԱԳՈՒՄԻՆԵՐԻ ԳԵՂԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

(ԱԿՏԻՎՈՐ 3-րդ էջում)

ունի: Նախ, հիվանդների նվազագույն քանակն է պատկանում թափամի հարվածների ենթարկված ընտանիքների թվին, ուստի մտազարդության այս կամ այն դեպքերի ընդհանրացումը ամբողջությամբ կարող է ըստենալուսով չլինել:

գրավածների։ Միևնույն ժամանակ ոչ գե-
նետիկական գործոններն էլ
չպետք է անտեսել։ Այսպես,
մարքեշե երկվորյակ զույգերի
երկու եղբայրների կամ քույր-
երկու կեանք է մտադար։ Լոնդոնի
հոգեբուժական ինստիտուտում
կատարված վերջին հետազո-
տությունները ցույց են տալիս,
որ մտագործողն հետագա
գործագրումը ավելի հավանա-
կան է այն մարդկանց մոտ,
ովքեր ղոճկար ծնունդ են ապ-
րել։ Այդ հետազոտությունների
համաձայն մտագործողյան վե-
տանգը մեծ է այն երեխաների
մոտ, որոնց մայրերը հղիու-
թյան կեսին հիպնալոգացել են
գրիպով։ Հիվանդանալու հա-
վանականությունն աճի թույլ
միտում է նկատվում նաև այն

երեխաների մոտ, որոնք ծնվել են տարվա առաջին երեք ամիսներին:

Այս բոլոր իմարիզող հայտնությունները հարկ է կապակցել համախմբել, ի մի բերել: Եվ այստեղ կարճոր դեր են կատարում մեկնույլար մասկարակի հետազոտությունները:

ՄՈՒԿԵՐՈՒՄԱՐ ԳԵՆԵՏԻԿԱՆ

ԳՆԵՆԻՍԻԱՆ ՈՐՈՇԱՐՈՒՄԸ

Գնենիսիական հիպոմոնեթիզմների պատճառները որոնելու ընդհանուր ատրաստեցիան զարմանալիորեն պարզ է Առաջին գլուխը՝ գտնել, թե մարդկային գնե՛նի քարտեզները ուր, որտեղ է տեղավորված արատավորելու գնե՛նը։

Մարդու մարմնի յուրաքանչյուր

ԳԵՆԵՐԸ ԸՆԿԱՆՈՒՆԱԿ ԵՆ
ՀԻՎԱՆԳԻՈՅԻՆՆԵՐԻ

տեսակների օգնությամբ: Նրանց Միմյև շիզոֆրենիայի առա
արյունից կվերցնեն ԴՆԹ (դե- ջացման պատճառների քաց

Նույն ծնողների զույգ երեխաների ուսումնասիրության

ՄԱՅԿ ՕՎԵՆ
«Մեղիքի Ռիսերչ Զառուս»
